



TARTU LASTEAED KLAABUMAA

ÕPPEKAVA

**KLAABUMAAL ÜHESKOOS, LOOVAKS JA
HOOLIVAKS MÄNGUHOOS**

SISUKORD

1. ÜLDINFO	3
2. LASTEAIA VÄÄRTUSED JA ERIPÄRA.....	3
3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	5
4. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	5
5. LASTEAIA ÕPIKÄSITUS NING ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	7
6. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU	7
7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	10
8. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	10
9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	13
10. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	13
11. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	16
12. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA MUUTMISE KORD.....	17
LISA 1. 1,5 - 3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	18
LISA 2. 3 - 7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	22

1. ÜLDINFO

- 1.1 Tartu Lasteaed Klaabumaa (edaspidi lasteaed) on munitsipaallasteaed, millel on kaks tegevuskohta:
 - Klaabu maja, Kummeli tn 5, kus asub 6 rühma, avati jaanuaris 2010. a.
 - Sireli maja, Lubja tn 14, kus asub 3 rühma, avati jaanuaris 1957. a.
- 1.2 Lasteaia direktor koostab koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega lasteaia õppekava ja selle muudatused ning kinnitab need, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.
- 1.3 Lasteaia õppekava koostamisel on lähtutud alusharidusseadusest, alushariduse riiklikust õppekavast ja juhendmaterjalidest, lasteaia ja lastehoiu õpi- ja kasvukeskkonna nõuetest ning lasteaia arengukavast.
- 1.4 Lasteaia õppekava juurde kuuluvad rakendusjuhendid, kus on täpsemalt lahti kirjutatud olulised teemad ja igapäevase töö korraldus.
- 1.5 Lasteaia õppekava on avalikustatud lasteaia veebilehel ja lasteaia töötajatele ning lastevanematele nähtavad ELIIS keskkonnas.

2. LASTEAIA VÄÄRTUSED JA ERIPÄRA

2.1 Lasteaia alusväärtused:

- **Lapsepõlve väärtustamine** - lasteaia peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele.
- **Lapse toetamine** - lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetatakse lasteaias võrdsel määral.
- **Tingimuste loomine** - lasteaed loob tingimused lapse erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujundamiseks.
- **Koostöö kujundamine** - lasteaed kujundab koostöös koduga väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.
- **Üldtunnustatud väärtused** hõlmavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Väärtustatakse ausust, hoolivust, õiglust ja lugupidamist enda ja teiste vastu, samuti vabadust, demokraatiat, emakeele ja kultuuri austamist, sallivust, terviseteadlikkust, keskkonnahoidu ja vastutustundlikkust.

2.2 Lasteaia eripärad

Lasteaia alusväärtustest tulenevalt rakendatakse tegevusi ja meetodikaid, mis moodustavad meie lasteaia väärtusmudeli ja on ühtlasi lasteaia eripäradeks (Tabel 1).

Tabel 1. Lasteaia väärtusmodel

	LASTEAIA VÄÄRTUSMUDEL	
	KIUSAMISEST VABA LASTEAED <i>Sotsiaalne turvalisus</i> See samm keskendub suhetele ja emotsionaalsele turvatundele. Programmi "Kiusamisest vabaks!" aluseks on neli põhiväärtust:	• Sallivus: Erinevuste aktsepteerimine ja üksteise austamine. • Austus: Hooliv suhtumine kaaslastesse ja ümbritsevasse. • Hoolivus: Tähelepanelikkus ja abi pakkumine neile, kes seda vajavad. • Julgus: Oskus seada piire ja sekkuda ebaõigluse korral.
	TERVIST EDENDAV LASTEAED <i>Füüsiline ja vaimne heaolu</i> Tervisedendus (TEL-võrgustik) loob vundamendi tervislikele eluviisidele läbi kolme põhisuuna:	• Aktiivne liikumine: Igapäevased tegevused ja liikumine vabas õhus. • Tervislik toitumine: Teadlikud valikud ja tervislikud söögiharjumused. • Vaimne tervis: Pingevara õhkkond ja emotsionaalne tasakaal.
	MONTESORI METOODIKA <i>Iseseisvus ja enesejuhitavus</i> Montessori lisab mudelisse lapse individuaalsust austava õpiviisi:	• Ettevalmistatud keskkond: Lapsel on ligipääs vahenditele, mis vastavad tema arenguvajadustele. • Valikuvabadus: Laps valib tegevuse ise ja töötab omas tempos. • Iseseisvus: "Aita mul seda ise teha" – oskus toime tulla igapäevaelu toimingutega. • Austus lapse vastu: Täiskasvanu on lapse vaatleja, toetaja ja suunaja.
	DIGIHARIDUS <i>Tulevikuoskused ja meediapädevus</i> Digiharidus lasteaias ei tähenda ekraaniaega, vaid tarka ja loovat tehnoloogia kasutamist:	• Loovus: Robootika ja digivahendite kasutamine loomisprotsessis (nt jutupliatsid, Bee-Botid). • Kriitiline mõtlemine: Esmaste teadmiste andmine turvalisest käitumisest digimaailmas. • Lõimitud õpe: Digivahendid on tööriistad, mis toetavad teisi valdkondi (matemaatika, keel).

TARTU LASTEAED KLAABUMAA

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

3.2 Üldeesmärgist lähtuvalt on eesmärkideks:

- toetada lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkama saamiseks lasteaia ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus;
- toetada enastjuhtiva lapse kujunemist, kes on aktiivne, uudishimulik ja motiveeritud oma tegevusi ise algatama ning suunama. See hõlmab valikute tegemist, eesmärkide seadmist, vastutuse võtmist ja tulemuste analüüsimist eakohasel tasemel.

4. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

4.1.1 Lasteaia õppekava toetub Eesti eelkoolipedagoogika traditsioonidele ja üldõpetuslikule tööviisile. Õppetegevused on loitud, ühendades erinevaid valdkondi ja tegevusliike tervikuks.

4.1.2 Õppe- ja kasvatustegevuses lähtutakse lapse arengutasemest, mille alusel seatakse eesmärgid ja kavandatakse tegevused. Igale lapsele tagatakse eduelamus ning toetatakse tema loovust, huvi ja omaalgatust. Luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond, kus väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste vastu.

4.1.3 Teemade valikul lähtutakse laste huvidest. Lapsi kaasatakse planeerimisse, aruteludesse, ideede loomisse ning otsuste tegemisse, toetades nende iseseisvust ja sotsiaalseid oskusi. Õppimine toimub mängu kaudu, kasutades eakohaseid vahendeid, võimaldades lapsel tegutseda oma rütmis. Rühma meeskonna roll on last motiveerida, suunata ja anda positiivset tagasisidet.

4.1.4 Olulisel kohal on liikumine, muusika ning aktiivõpet ja loovust toetavad meetodid nii individuaalses kui ka rühmatöös.

4.1.5 Väärtustatakse Eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse kultuurilise mitmekesisusega. Toetatakse eesti keelest erineva kodukeelega lapse eesti keele oskuse kujunemist ning kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

4.1.6 Lasteaia töötajad ja lapsevanemad teevad koostööd lapse arengu toetamisel, kujundades ühiselt lapse arengut ja tervislike harjumuste kujunemist toetava keskkonna.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja planeerimine

4.2.1 Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab järgmise kalendriaasta 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist 31. maini. Suvekuudel (juunis, juulis ja augustis) toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel ja laste liikumisaktiivsust toetavatel õuetegevustel. Õppetegevuste planeerimist ja päevakirjelduste koostamist ELIIS keskkonnas suvekuudel ei toimu.

4.2.2 Lasteaia tegevuse planeerimine lähtub põhimõttest: PLANEERI - TEOSTA - ANALÜÜSI - SEA UUED EESMÄRGID.

4.2.3 **Lasteaia päevakava** kinnitab lasteaia direktor. Päevakavas on arvestatud laste vanust, õppekava ja lasteaia lahtiolekuaega. Päevakava on avalikustatud lasteaia veebilehel.

4.2.4 **Lasteaia aasta tegevuskava** koostab lasteaia juhtkond koos personaliga igaks õppeaastaks enne õppeaasta algust ja see on kättesaadav ELIISis. Lasteaia aasta tegevuskavas on määratud vastutajad ja tähtajad ning on kirjas:

- **Aasta teema** - toetab lasteaia arengukava ja lasteaia õppekava üldeesmärke ning õppe- ja kasvatustegevuse lõimimist, arvestades laste huvisid ja ühiskonna arengusuundi.
- **Õppeaasta eesmärgid ja tegevused** - tulenevad arengukava strateegilistest eesmärkidest ja eelmise perioodi sisehindamise tulemustest ning hõlmavad ka muid olulisi tegevusi, mis on vajalikud muudatuste elluviimiseks või on parasjagu aktuaalsed.
- **Sisehindamise prioriteedid** - lähtuvad arengukavast, õppekavast ja eelmise aasta sisehindamise tulemustest.
- **Lasteaia ühistegevuste plaan** - lähtub õppeaasta temaatikast, eesmärkidest, traditsioonidest, tähtpäevadest ning laste huvidest ja on vajadusel ajas muudetav.

4.2.5 **Rühma aasta tegevuskava** koostab iga rühma meeskond ELIIS keskkonnas vastavalt tegevuskava koostamise juhendile (õppekava rakendusjuhend). Rühma tegevuskava koostamisel arvestatakse lasteaia aasta tegevuskava ja rühma eripärasid. Rühma aasta tegevuskava kinnitab õppejuht. Tegevuskava on nähtav lapsevanemale ELIIS keskkonnas.

4.2.6 **Rühma igapäevatöö planeerimine ja dokumenteerimine:**

- Toimub ELIIS keskkonnas kokkulepitud perioodiplaani alusel (õppekava rakendusjuhend).
- Planeerimisel on kogu õppeprotsess seotud üheks tervikuks läbi **teemapõhise õppe** (üks teema leiab käsitlemist mingi aja vältel läbi erinevate tegevuste ja valdkondade) või **projektiõppe** (laste huvidest ja ideedest väljakasvanud teemad, kus põhiteema võib hargneda alateemadeks).
- Iga rühm valib ise sobiva planeerimismeetodi ja -perioodi kokkuleppel õppejuhiga.
- Planeerimine on paindlik, lähtudes laste huvidest, vanusest ja arengutasemest, võimetest, oskustest, individuaalsusest ning ümbritsevast keskkonnast.
- Rühmades, kus on mitte-eesti kodukeelega lapsed, kavandatakse ka valdkond eesti keel kui teine keel.
- Rühma meeskond planeerib õppe- ja kasvatustegevused koostöös, arvestades laste huvi, eelmise planeerimisperioodi analüüsi ja õppekava eesmärke.
- Rühma planeerimisdokumendid ja kokkuvõtted (sh päevakirjeldused) on lapsevanemale nähtavad ELIIS keskkonnas.

4.2.7 Muusika- ja liikumistegevuste eesmärgid ning sisu planeeritakse muusika ja liikumise valdkondade aasta tegevuskavades õppeaasta alguses.

4.2.8 Rühma meeskond, muusika- ja liikumisõpetaja ning tugispetsialistid analüüsivad igal aastal peale aktiivse õppeperioodi lõppu (juunis) õppeaasta eesmärkide saavutamist, laste arengut ja koostavad **õppeaasta kokkuvõtte** ELIIS keskkonnas. Õppeaasta kokkuvõtte kinnitab õppejuht.

4.2.9 **Lasteaia õppeaasta kokkuvõtte** koostab õppejuht, kooskõlastades selle direktoriga. Õppeaasta kokkuvõtet tutvustatakse töötajatele ja võetakse aluseks uue õppeaasta planeerimisel. Lasteaia õppeaasta kokkuvõtte on ELIIS keskkonna dokumentides.

5. LASTEAIA ÕPIKÄSITUS NING ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

5.1 Õpikäsitus

Lasteaias lähtutakse nüüdisaegsest õpikäsitusest, mille 5 peamist sammast on:

- **Lapsest lähtumine:** õppetegevused tuginevad lapse huvidele ja küsimustele. Õpetaja roll on olla märkaja, suunaja ja toetav partner.
- **Ennastjuhtiv õppimine:** toetatakse lapse oskust teha valikuid, seada eesmärgid ja oma tegevust analüüsida.
- **Koostööine õppimine:** rõhk on sotsiaalsel oskustel ja ühisel tegutsemisel, kus õpitakse teistega arvestama ja koos lahendusi leidma.
- **Lõimitud tegevused:** õppimine toimub valdkondade üleselt igapäevategevustes.
- **Koostööine planeerimine:** teemasid käsitletakse süvitsi ja lõimitult, kaasates lapsi planeerimisse ja probleemide lahendamisse.

5.2 Õpi- ja kasvukeskkond

5.2.1 Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva sotsiaalse, vaimse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles lapsed õpivad, mängivad ja arenevad:

- **Sotsiaalne keskkond** toetab lapse turvatunnet, suhteid ja väärtuste kujunemist ning hõlmab igapäevast suhtlust laste, õpetajate ja perede vahel koostöös koduga.
- **Vaimne keskkond** toetab lapse mõtlemist, loovust, enesekindlust ja õpimotivatsiooni ning kujuneb hoolivas ja arengut toetavas õhkkonnas.
- **Füüsiline keskkond** on turvaline, tervist toetav ja mitmekesine ruumi- ja esemeline keskkond, mis võimaldab lapsel liikuda, mängida, uurida ja iseseisvalt tegutseda.
- **Digitaalne keskkond** hõlmab eesmärgipäraselt kasutatavaid digivahendeid ja -ressursse, mis toetavad lapse õppimist, loovust ja suhtlemist täiskasvanu suunamisel.

5.2.2 Laste ja täiskasvanute poolt loodud koostööine õpikeskkond toetab lapse aktiivsust, vastutustunnet ja õpimotivatsiooni, tekitab lapses uudishimu ja tegutsemissoovi.

5.2.3 Lapse õppimist loomulikus keskkonnas toetavad erinevad õppimiskohad ja tegevused:

- Rühmaruumid, lasteaia üldruumid, lasteaia õueala.
- Õppekäigud ja ekskursioonid, mis on eesmärgistatud ja kajastatud ELIISis. Lapsevanemaid teavitatakse õppekäigust eelnevalt ning tagatakse laste ohutus ja turvalisus kogu õppekäigu vältel. Õppekäigud korraldatakse vastavalt lasteaia õppekava rakendusjuhendile.

6. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu toetub laste üldoskuste ja valdkondlike oskuste arengu toetamisele.

6.1 Üldoskused

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

6.1.1 Mänguoskused

- Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus ja loomulik õppimise viis.
- Mäng on lapsele vaba ja spontaanne tegevus, mis pakub huvi ja tegutsemisrõõmu.
- Mängu kaudu arenevad lapsel sotsiaalsed, emotsionaalsed, kognitiivsed ja füüsilised oskused.

- Koosmängus õpib laps arvestama teistega, järgima reegleid ja tegema koostööd.

6.1.2 Tunnetus- ja õpioskused

- Tunnetusoskused hõlmavad tähelepanu, mälu, mõtlemise, taju, emotsioonide ja motivatsiooni juhtimist.
- Õpioskused tähendavad suutlikkust omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.
- Tunnetus- ja õpioskused kujunevad mängu, suhtlemise, vaatlemise ja praktilise tegevuse kaudu.

6.1.3 Sotsiaalsed oskused

- Sotsiaalsed oskused on oskus suhelda, mõista ennast ja teisi ning järgida ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.
- Sotsiaalsed oskused arenevad igapäevastes suhetes täiskasvanute ja eakaaslastega.
- Lapse sotsiaalset arengut toetatakse turvalise ja toetava keskkonna kaudu. Positiivsed suhted õpetajate ja kaaslastega aitavad kujundada lapse suhtlemisoskust ja koostöövõimet.
- Täiskasvanu toetab lapse sotsiaalsete oskuste kujunemist läbi järgmiste tegevuste:
 - Paaris- ja grupitegevused ning koostöömängud – õpetavad jagamist, reeglite järgimist ja ühise eesmärgi nimel tegutsemist.
 - Sotsiaalsed lood ja vestlused – aitavad analüüsida õnnestunud koostööd ja õppida vigadest.
 - Rollimängud – harjutavad keerulisi olukordi, nagu mänguga liitumine ja konfliktide lahendamine.
 - Tunnete kaardid – arendavad emotsioonide äratundmist ning eneseväljendust.

6.1.4 Eneseregulatsiooni oskused

- Eneseregulatsiooni oskused kujunevad lapsel järk-järgult täiskasvanu toel ning tagavad paindliku kohanemise, reeglite täitmise ja loovad aluse sujuvaks üleminekuks lasteaiast kooli.
- Laps õpib eneseregulatsioonioskusi läbi igapäevategevuste.
- Oskused jagunevad nelja valdkonda:
 - **emotsionaalne** (tunnete äratundmine, väljendamine ja enese rahustamine);
 - **käitumuslik** (reeglite järgimine, pettumustega toimetulek ja tegevuste lõpuleviimine);
 - **kognitiivne** (keskendumine, tähelepanu jagamine ja oma tegevuse planeerimine ning hindamine);
 - **igapäevaelu oskused** (eneseteenindus, hügieen ja tervislikud harjumused).

6.2 Valdkondade sisu

Erinevate valdkondade käsitlemine aitab lapsel mõista ümbritsevat maailma ja iseennast ning kujundab alusteadmised, oskused ja väärtused edasiseks õppimiseks ja igapäevaeluga toimetulekuks.

6.2.1 Valdkond MINA JA KESKKOND

Valdkond aitab lapsel mõista iseennast ja ümbritsevat maailma ning lõimib erinevaid õppevaldkondi tervikuks. Valdkonnas mina ja keskkond on kolm alavaldkonda:

- **Sotsiaalne keskkond:** mina ja perekond, kodu ja kodumaa, kultuur, väärtused, tervis ja ohutus. Kujundatakse tervislikke harjumusi, sotsiaalseid oskusi ja vastutustundlikku käitumist.
- **Looduskeskkond:** looduse märkamine, uurimine ja hoidmine. Tutvutakse elus- ja eluta loodusega ning kujundatakse keskkonnateadlikkust.
- **Tehiskeskkond:** meedia, tehnoloogia, ehitised, liiklus ja töömaailm. Arendatakse digipädevusi, ohutut käitumist ja arusaamist ümbritsevast keskkonnast.

6.2.2 Valdkond KEEL JA KÕNE

Keele areng toimub kõigis tegevustes ja igapäevases suhtluses. Lapse lugemishuvi, sõnavara rikastamist ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist toetatakse lastekirjanduse kaudu (žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemine, vaatamine) mille käigus arutletakse loetu/kuuldu,

tegelaste ja sündmuste üle ning seostatakse neid lapse enda kogemusega. Samuti kasutatakse õppe- ja mänguvahendeid, sealhulgas meediume ja digivahendeid. Keele ja kõne valdkonna sisuks on:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus;
- eesti keelt teise keelena omandatakse kuulamise, suhtlemise ja näitlikustamise kaudu.

6.2.3 Valdkond MATEMAATIKA

Matemaatika õppimine toimub igapäevategevustes ja mängu kaudu. Matemaatika valdkonna sisuks on:

- loendamine, rühmitamine, järjestamine, võrdlemine;
- ruumi- ja ajataju, suurused, mõõtmine;
- hulgad, arvud, numbrid, arvutamine;
- geomeetrilised kujundid, mustrid ja nende avaldumine ümbritsevas keskkonnas;
- matemaatiliste seoste märkamine igapäevaelus.

6.2.4 Valdkond KUNST

Kunstitegevused toetavad loovust ja eneseväljendust, käelist osavust, silma ja käe koostööd ning erinevate materjalide kasutamise oskust. Kunsti valdkonna sisuks on:

- objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

6.2.5 Valdkond MUUSIKA

Muusika toetab lapse emotsionaalset ja sotsiaalset arengut ning eneseväljendusoskust ja -julgust. Muusika valdkonna sisuks on:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng;
- erinevad muusikažanrid sh rahvapärismus.

6.2.6 Valdkond LIIKUMINE

Liikumine on lapse loomulik tegevus, tema füüsilise, vaimse, sotsiaalse ja emotsionaalse tervise alus. Liikumisõpetuse spetsiifiliseks vahendiks on kehalised harjutused. Regulaarne ja eesmärgipärane baasmotoorsetel oskustel põhinev aktiivne kehaline tegevus aitab säilitada ja täiustada juba omandatud kehalisi võimeid ning kujundada uusi liigutus- ja liikumisoskusi. Liikumise valdkonna sisuks on:

- liikumisasalased üldteadmised sh ohutus ja hügieen;
- põhiliikumised (kõndimine, jooksmine, hüppamine ja hüplemine, ronimine, roomamine, veeremine jne);
- liikumisoskused (vahendi käsitsemisoskus, vahendil liikumisoskus, kehakontrollioskused, asendites ja liikumisel, edasiliikumisoskused);
- liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus, koordineeritus);
- liikumismängud;
- erinevad spordialad.

7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

7.1 Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest tulemustest.

7.2 Kolme aastaste ja kuue- kuni seitsmeaastase laste arengu eeldatavate oskuste kirjeldamisel on lähtutud alushariduse riiklikus õppekavas toodud eeldatavatest oskustest 6 peatükk: <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/113082025001?leiaKehtiv> . Teiste vanusevahemike puhul on lähtutud alushariduse riikliku õppekava juhendmaterjalidest: [Alushariduse RÕK juhendmaterjalid - Õppekava materjalide veeb](#)

7.3 Lapse arengu eeldatavad tulemused on käesoleva õppekava lisad (Lisa 1 ja Lisa 2) ja on toodud vanusevahemike lõikes:

- 1,5-2a laste arengu hindamine algab peale iga lapse individuaalset kohanemisperioodi
- 2-3a lapsed
- 3-4a lapsed
- 4-5a lapsed
- 5-6a lapsed
- 6-7a lapsed
- eesti keel teise keelena

7.4 Iga vanusevahemiku eeldatavate tulemuste hindamiseks on lasteaias välja töötatud alaoskused, mida kasutatakse laste arengu hindamisel. Alaoskused on täpsemalt kirjeldatud Lasteaia õppekava rakendusjuhendis ning esitatud ELIIS keskkonnas.

8. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

8.1 Lapse arengu hindamise eesmärk on koguda ja analüüsida teavet, mis aitab mõista lapse individuaalseid vajadusi, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi. Seda teavet kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, lapse arengu suunamisel sh lapse täiendava toe vajaduse väljaselgitamisel ning tagasiside andmisel lapsele ja tema vanematele.

8.2 Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis ja vastavalt lasteaias kehtestatud hindamise kavale (lasteaia õppekava rakendusjuhend). Lapse arengut hindab rühma meeskond koostöös eri- ja tugispetsialistidega vaatluste, vestluste, küsitluste, õppemängude, testide, mitmesuguste meetodiliste materjalide ning lapse kunsti- ja loovtööde põhjal.

8.3 Lapse arengu tulemusi hinnatakse iga õppeaasta jooksul üldoskustes ja õppekava valdkondades. Õpetajad koostavad üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte. Hindamise aluseks olevad alaoskused on fikseeritud lasteaia õppekava rakendusjuhendis ja ELIIS veebikeskkonnas. Lapse arengu tulemused on lapsevanemale nähtavad ELIISis lapse vaates.

8.4 Tugispetsialistid koostöös õpetajatega selgitavad välja toe vajadustega lapsed. Lasteaias toimuvast esmasest hindamisest lapsevanemaid eraldi ei teavitata. Tugiteenuse vajaduse ilmnemisel küsivad tugispetsialistid lapsevanemalt kirjaliku nõusoleku. Tugiteenuse jätkumisel ei küsita nõusolekut igal õppeaastal uuesti. Tugispetsialistid määravad abi vajavate lastega töötamise ajakava ning koostavad arendusplaanid. Tugispetsialistide poolt läbiviidavad tegevused toimuvad nii individuaal- kui ka grupitegevustena. Lapsevanemale on ELIIS veebikeskkonnas nähtavad (oma lapse vaates) läbiviidud tegevustest ülevaated, soovitusel ja kokkuvõtted.

8.5 Lapse arengumapi koostamise põhimõtted

8.5.1 Lapse arengut puudutav lisainfo kogutakse lapse arengumappi. Arengumapp annab võimaluse kogutut lapsega jagada ja analüüsida st teha lapsele nähtavaks tema areng, huvid ja tugevused. Laps osaleb oma arengumapi koostamisel - talle võimaldatakse valikuid ja kaasarákimist.

8.5.2 Arengumapp võib olla nii paberkandjal kui digitaalne. Arengumapi ülesehitus ja sisu on kirjeldatud Lasteaia õppekava rakendusjuhendis.

8.5.3 Nii lapsel kui lapsevanemal on alati võimalus tutvuda arengumapiga. Arengumapp käib lapsega kaasas kogu lasteaia perioodi.

8.6 Lapse arenguestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus

8.6.1 Arenguestlus on vestlus koostööpartnerite vahel, et täiendada vastastikku teadmisi lapse kohta.

8.6.2 Õpetajad viivad läbi lapse arengu toetamiseks lapsevanemaga arenguestluste kui lasteaia töötaja või lapsevanem näeb selleks vajadust. Vajadusel osalevad vestlusel ka tugispetsialistid. Erandiks on esimese aasta rühm kus sügisperioodil viivad õpetajad läbi perevestluste kõigi uute peredega.

8.6.3 Arenguestlusel tutvustab õpetaja lapse arengu hindamise põhimõtteid ja lapse arengumappi. Jagatakse infot lapse arengust ning lepitakse kokku koostöövõimalused lasteaia ja kodu vahel lapse edasiseks arendamiseks.

8.6.4 Arenguestluste ettevalmistuse ja läbiviimise korraldus on kirjeldatud Lasteaia õppekava rakendusjuhendis.

8.6.5 Lapse arengu hindamise ja arenguestluste tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses sätestatud tingimustel“. Andmeid (analüüsid, kirjeldused) lapse arengu kohta hoitakse ELIISI veebikeskkonnas või lapse arengumapis, mis asub kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas. Lapse lasteaiaist lahkumisel või kooli minekul antakse lapsevanemale kätte lapse paberkandjal olev arengumapp, muud mittevajalikud märkmed hävitatakse lasteaia paberihundis.

8.6.6 Ülevaade lapse arengu hindamisest ja toetamisest on tabelis 2.

Tabel 2. Ülevaade lapse arengu hindamise ja toetamise süsteemist



TARTU LASTEAEDE KLAABUMAA

9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

9.1 Koolivalmidus on kognitiivsete, sotsiaalsete ja füüsiliste oskuste kogum, mis võimaldab lapsel sujuvalt üle minna mänguliselt tegevuselt formaalsele õppimisele. Koolivalmiduse hindamisel arvestatakse lisaks teadmistele ka lapse emotsionaalset ja sotsiaalset valmisolekut ja lapse individuaalseid eripärasid (nt esinemishirm, kohanemine grupis jm).

9.2 Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lapse koolivalmiduse kaardil (vorm ELIIS keskkonnas), tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

9.3 Koolivalmidust hinnatakse kogu õppeaasta vältel ja kokkuvõtted tehakse kaks korda viimase lasteaia aasta jooksul. Sügisese kokkuvõtte põhjal selgitatakse välja valdkonnad, milles lapsed vajavad täiendavat tuge. Vastavalt sellele kohandatakse õppe- ja kasvatustegevust ning nõustatakse vanemaid lapse kodusel toetamisel. Kevadise kokkuvõtte eesmärk on analüüsida laste koolivalmidust ja kanda tulemused koolivalmiduskaartidele.

9.4 Koolivalmiduskaardi kinnitavad ELIISi veebikeskkonnas lasteaia õppejuht ja lapsevanem.

9.5 Koolivalmiduskaart toimib infosillana lasteaia ja kooli vahel. Kaardi eesmärk on tagada, et laps oleks koolis märgatud juba esimesel õppeaastal ja kool saaks võimaldada lapsele vajadusel õigeaegset tuge.

10. TUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

10.1 Lapsele võimetekohase ja kvaliteetse alushariduse pakkumiseks selgitatakse välja tema individuaalsed võimed, tugevused ja lähim arengutase, et kavandada õppe- ja kasvatustegevus viisil, mis arvestab lapse isikupära ja arenguvajadusi.

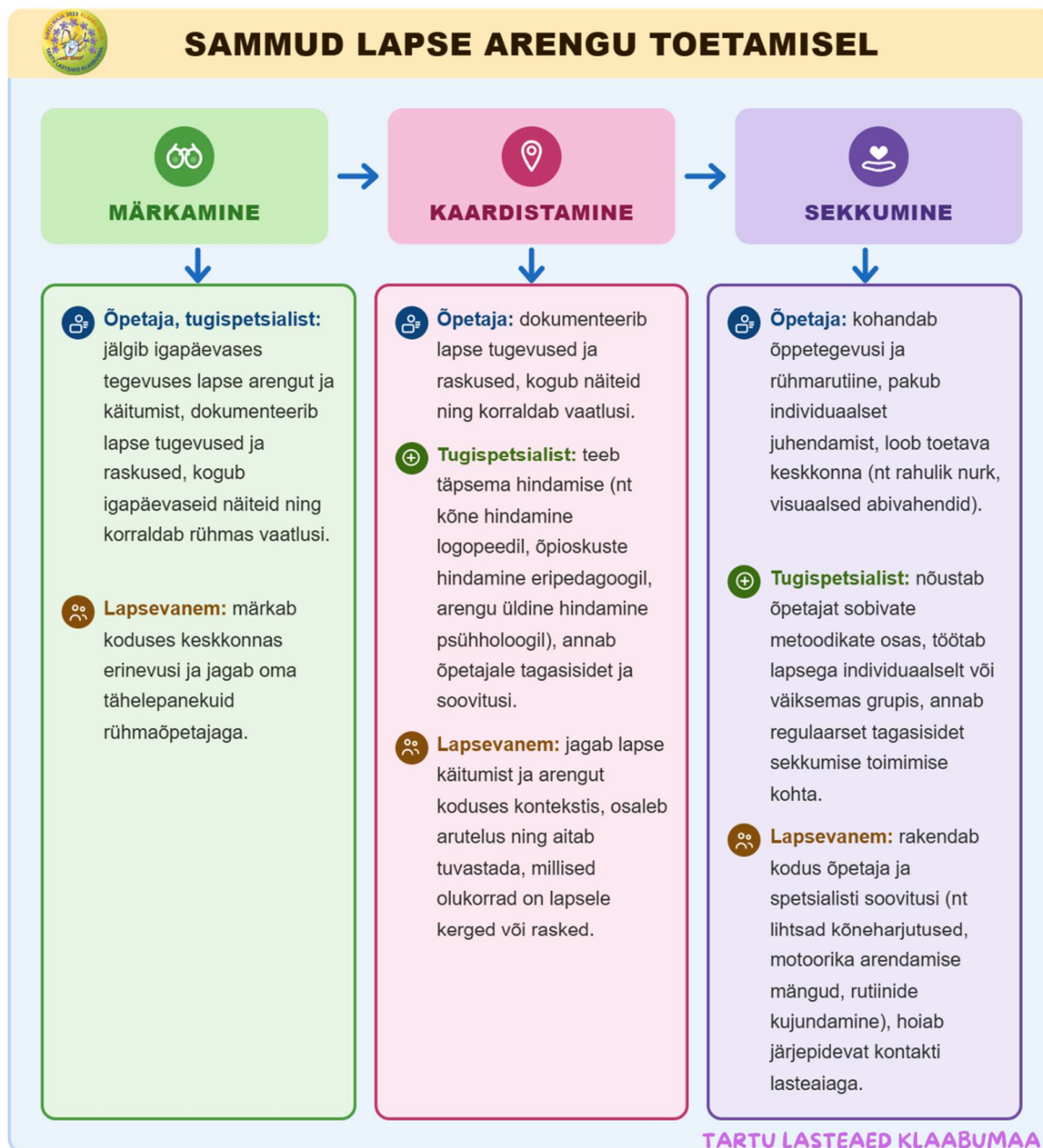
10.2 Lasteaias lähtutakse põhimõttest, et iga laps on ainulaadne ja tema arengut toetatakse lähtudes lapse individuaalsest vajadusest. Lasteaia ülesanne on tagada turvaline ja arengut toetav õppe- ja kasvukeskkond, kus laps tunneb ennast väärtustatuna ja kaasatuna. Toe pakkumine on õppe- ja kasvatustegevuse loomulik osa ning seda rakendatakse lapse arenguvajadustest lähtuvalt.

10.3 Lasteaias lähtutakse põhimõttest, et iga laps võib oma arengus vajada tuge. Toe vajadus võib tuleneda arengulistest eripäradest, emotsionaalsetest või käitumuslikest raskustest, andekusest ning keelelisest või kultuurilisest taustast.

10.4 Toe vajaduse varajane märkamine ja toetavate meetmete rakendamine toetab lapse arengupotentsiaali realiseerumist ja toimetulekut igapäevaelus ning haridusteel.

10.5 Tugevajava lapse arengu toetamine on kokkuvõtvalt tabelis 3.

Tabel 3. Tugevajava lapse arengu toetamise süsteem ja osapoolte rollid



10.5 Toe tagamiseks rakendatakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses kolmetasandilist tugisüsteemi: **üldine tugi, tõhustatud tugi ja eritugi** (Tabel 4).

Tabel 4. Tuge vajav laps lasteaias

 TUGE VAJAV LAPS LASTEAIAS		
 ÜLDPÕHIMÕTTED - Tulenevalt lapse individuaalsetest eripäradest ja vajadustest tagatakse talle võimetekohane õpe ning vajalik tugi rühma meeskonna ja tugispetsialistide koostöös. - Lapse esmane toetaja on rühma meeskond, kes jälgib lapse arengut ja toimetulekut rühmas. - Vajadusel koostatakse lapsele koostöös vanematega Individuaalne arenduskava (IAK).		
TOE LIIGID JA RAKENDAMINE		
 ÜLDINE TUGI Tavarühmas pakutakse kõigile lastele vajaduspõhist tuge ja tegevusi vastavalt nende arengulistele eripäradele. - Rühmas märgatakse lapse toevajadust ja kohandatakse tegevusi, keskkonda või juhendamist. - Vajadusel kaasatakse tugispetsialist ning laps saab tema juures tuge. - Üldtuge saav laps täidab tavarühmas ühe koha.  Soovitusi annab lasteaia tugimeeskond.	 TÕHUSTATUD TUGI - Rakendatakse siis, kui üldisest toest ei piisa. - Laps vajab tugispetsialisti abi, erimetoodikat või lisatuge (tugiisik). - Tegevused võivad toimuda tavarühmas või väiksemas rühmas (kuni 12 last). - Tõhustatud tuge vajav laps täidab tavarühmas kolme lapse koha.  Soovitusi annab lasteaia tugimeeskond või kooliväline nõustamiskomisjon või Hariduse Tugiteenuste Keskus või on aluseks puudeotsus või eriarsti hinnang.	 ERITUGI - Laps vajab mitme spetsialisti abi ja pidevat individuaalset toetust. - Tegevused võivad toimuda väikeses rühmas (kuni 6 last) või tavarühmas tugiisiku toel. - Erituge vajav laps täidab tavarühmas kolme lapse koha.  Soovitusi annab kooliväline nõustamiskomisjon või Hariduse Tugiteenuste Keskus või on aluseks puudeotsus või eriarsti hinnang.
TARTU LASTEAEDE KLAABUMAA		

10.6 Lapsele vajaliku toe määramine toimub lapse arengu jälgimise ja analüüsi põhjal koostöös lapsevanema ja vajadusel tugispetsialistidega. Pakutav tugi lähtub lapse vajadustest, mitte meditsiinilisest diagnoosist või puudest.

10.7 Lasteaia meeskond tuge vajava lapse ümber

- Tuge vajava lapse arengu toetamisel rakendatakse rühmapõhist meeskonnatööd, mille eesmärk on tagada lapsele tema vajadustest lähtuv, järjepidev ning toimiv tugi igapäevases õppe- ja kasvukeskkonnas.
- Tuge vajava lapse toetamise meeskonda kuuluvad rühma töötajad, tugiteenuste koordinaator (edaspidi TUKO), tugispetsialistid ja lapsevanem. Vajadusel kaasatakse lasteaia väliseid spetsialiste.
- TUKO on oluline liige lasteaiaõpetaja koostöövõrgustikus, kes aitab õpetajal märgata/mõista lapse toevajadust ning korraldab koostööd tugispetsialistide, lapsevanemate ja lasteaia välise võrgustikuga.
- Vajadusel koostatakse tuge vajavale lapsele koostöös lapsevanema ja tugimeeskonnaga individuaalne arenduskava (IAK), milles kavandatakse lapse arengut toetavad eesmärgid ja tegevused. Vähemalt üks kord õppeaastas hinnatakse kokkulepitud tegevuste rakendumist ja lapse edasist toe vajadust.

10.8 Eesti keelest erineva keele- ja kultuuritaustaga lapse toetamisel rakendatakse üldist tuge järgmistel põhimõtetel:

- Õpetajad toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga lapse eesti keele omandamist ning kohanemist lasteaia keskkonnas, arvestades lapse vanust, arengutaset ja individuaalseid vajadusi.
- Lasteaias väärtustatakse erinevaid keeli ja kultuure ning kujundatakse lastes sallivat ja hoolivat suhtumist kaaslastesse.
- Eesti keele omandamist toetatakse igapäevases suhtluses, mängu- ja õpitegevustes ning vajadusel rühmapõhise keeletee kaudu.
- Keeleõppe toetamisel tehakse koostööd lapsevanemate ning vajadusel tugispetsialistidega.

10.9 Andekate laste toetamisel rakendatakse üldist tuge järgmistel põhimõtetel:

- Andekat last toetatakse lähtudes tema võimetest, huvidest ja arengupotentsiaalst.
- Õppe- ja kasvatusgevuses arvestatakse lapse individuaalse arengutempo ja vajadustega ning luuakse võimalused tema võimete mitmekülgeks arenguks.
- Lapse arengu toetamisel kasutatakse diferentseeritud ja rikastatud õppevõimalusi, mis toetavad loovust, iseseisvust, probleemilahendusoskust ja õpimotivatsiooni.
- Lapsele võimaldatakse süvendatud ja suuremat väljakutset pakkuvaid tegevusi ning võimalusi oma teadmiste ja oskuste rakendamiseks.
- Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.
- Andeka lapse arengu toetamisel tehakse koostööd lapsevanemate ja vajadusel tugispetsialistidega.

11. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

11.1 Lapsevanematega koostöö põhineb usaldusel, avatusel ja ühisel vastutusel lapse arengu ja heaolu eest.

11.2 Koostöö põhiprintsiibid ja väärtused:

- Usaldusliku koostöösuhte loomine: korraldatakse perevestlused uute lasteaeda tulevate laste peredega - eesmärgiks üksteise tundmaõppimine, info vahetamine ja usaldusliku suhte loomine lasteaia ja pere vahel.

- Lapse heaolu ja õpikäsitus: koostöö peredega põhineb nüüdisaegsel õpikäsitusel, kus laps on aktiivne osaleja ning kodu ja lasteaed loovad ühiselt lapsele turvalise ja tervikliku arengukeskkonna.
- Mitmekultuurilisuse ja -keelsuse väärtustamine: lasteaed toetab koostöös vanemaga lapse lõimumist ja keelelist arengut, tagades vajadusel kohandatud infovahetuse.
- Tuge vajava lapse toetamine: lasteaed ja vanem teevad koostööd lapse toe vajaduse märkamisel ja individuaalse toe rakendamisel.
- Andmekaitse ja usaldus: suhtlus on avatud, partnerlusel põhinev ja konfidentsiaalne. Isikuandmete töötlemine toimub kooskõlas õigusaktidega.

11.3 Koostöö korraldus ja infokanalid

- Igapäevane infovahetus: toimub vahetult lapse üleandmisel ja vastuvõtmisel rühma meeskonna ja vanema vahel.
- Ametlik infosüsteem: peamine digitaalne suhtluskanal on ELIIS keskkond.

11.4 Ühised tegevused ja tagasiside

- Lastevanemate koosolekud: rühma koosolek kutsutakse kokku üks kuni kaks korda õppeaastas - sügisel ja kevadel. Koosolekul tutvustab rühma meeskond lapsevanematele rühmasiseseid reegleid, töökorraldust ja õppeaasta eesmärke või teeb kokkuvõtte õppeaastast. Lepitakse kokku rühma üritused (peod, õppekäigud jm sündmused) ning vajadusel rühma raha kasutus. Koosolekud protokollitakse ja protokollid asuvad ELIIS keskkonnas.
- Ühistegevused: vanemate osalemine pidudel, spordipäevadel, matkadel ja näitustel. Vanemate kaasamine õppeprotsessi ekspertidena (nt elukutsete tutvustamine) või abiõpetajatena õppekäikudel. Vanemate osalemine talgutel ja heakorra päevadel - ühine panustamine rühmaruumi või õueala keskkonna parendamisse.
- Arenguvestlused ja ümarlauad: vestluste aluseks on lapse arengu jälgimise ja analüüsimise dokumenteeritud tulemused. Vestlus protokollitakse või kinnitatakse ELIIS keskkonnas.
- Rahulolu hindamine: lasteaed osaleb lasteaedade riiklikus rahuloluküsitluses, mille tulemusi analüüsitakse sisehindamise käigus ning kasutatakse parendustegevuseks.
- Vanemate osalemine lasteaia juhtimises läbi Hoolekogu.
- Hoolekogu liikmete valimine: iga rühma vanemad valivad õppeaasta alguses endi hulgast ühe esindaja lasteaia hoolekogusse.
- Hoolekogu töökord: Hoolekogu tegutseb lasteaia pidaja kehtestatud töökorra alusel. Hoolekogu koosolekud protokollitakse ja avalikustatakse kehtestatud korras. Hoolekogul on õigus avaldada arvamust ja teha ettepanekuid arengukava, õppekava, kodukorra ja eelarve osas.

12. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA MUUTMISE KORD

12.1 Õppekava muutmise või täiendamise ettepaneku võivad teha lasteaia juhtkond, õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad või hoolekogu liikmed.

12.2 Kirjalikud muudatusettepanekud esitatakse õppejuhile üldjuhul jooksva õppeaasta 30. aprilliks.

12.3 Lasteaia õppejuht vormistab õppekava muudatused koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega.

12.4 Enne muudatuste kinnitamist esitab direktor õppekava muudatused arvamuse avaldamiseks lasteaia hoolekogule.

12.5 Õppekava ja selle muudatused kinnitab direktor käskkirjaga.

LISA 1. 1,5 - 3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

Lapse arengu hindamine algab pärast lapse individuaalset kohanemisperioodi.

ÜLDOSKUSED

MÄNGUOSKUSED	TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	SOTSIAALSED OSKUSED	ENESEREGULATSIOONI OSKUSED
Suudab väikeses grupis mängule keskenduda.	Tunneb huvi ümbritseva maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega.	Kirjeldab ennast ja teisi väliste tunnuste alusel.	Väljendab oma põhivajadusi ja emotsioone (nt rõõm, viha, kurbus) verbaalselt või mitteverbaalselt.
Mängib ja tegutseb väikeses grupis või kaaslasega kõrvuti.	Märkab muutusi ümbritsevas keskkonnas.	Osaleb lihtsas suhtluses.	Suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega.
Suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.	Mõistab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid.	Tunneb huvi teiste laste vastu.	Harjub igapäevase rutiiniga.
Kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid.	Tunneb ära tuttavaid inimesi, esemeid ja olukordi.	Loob sõprussuhteid teiste lastega.	Suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada.
Matkib mängus erinevaid tegevusi.	Keskendub lühiajaliselt organiseeritud tegevusele.	Võtab osa (täiskasvanu juhitud) ühistevgevustest.	Õpib järgima lihtsamaid juhiseid ja kokkuleppeid.
Suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu.	Lahendab lihtsamaid probleeme katse-eksituse teel.	Saab aru lihtsamatest rühmareeglitest ja järgib neid.	Tuleb toime vanemast eemalolekuga.
Mängib lihtsamaid motoorseid mängu.	Järgib lihtsamaid juhiseid.	Täiskasvanu toel tegutseb kordamööda ja jagab asju teistega.	Tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga.
Kutsub kaaslast oma mänguga ühinema ja liitub ise teiste algatatud mänguga.	Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.	Algatab suhtlust täiskasvanute ja eakaaslastega.	Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega.

	Rühmitab objekte ühe tunnuse alusel.	Väljendab oma soove ja vajadusi (verbaalselt või mitteverbaalselt).	Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.
	Suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele.	Oskab märgata teise lapse emotsioone ja neile lihtsal viisil vastata.	Võtab seljast ja paneb selga lihtsamaid riideid.
			Täiskasvanu abiga nuuskab/pühib nina taskurätti.

VALDKONNAPÕHISED OSKUSED

MINA JA KESKKOND	KEEL JA KÕNE	MATEMAATIKA
Reageerib oma nimele.	Ütleb sõnu või lihtsamaid (1-2 sõnalisi grammatiliselt vormistamata) lauseid.	Eristab ja võrdleb esemeid (suur–väike, üks–palju).
Ütleb küsimisel oma eesnime.	Suhtleb tuttava täiskasvanuga esemelise tegevuse käigus (verbaalselt ja mitteverbaalselt).	Rühmitab esemeid lihtsate tunnuste alusel (kuju, värv, suurus).
Ütleb küsimisel oma vanuse või näitab seda sõrmedel.	Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu.	Loendab esemeid kolme piires (täiskasvanu toel) ning vastab küsimusele “Mitu on?”.
Kasutab sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”, “tere”, “head aega” täiskasvanu eeskujul.	Hääldab õigesti mõnda üksikut sõna.	Tajub lihtsaid ruumilisi suhteid (sees–väljas, peal–all, ees–taga).
Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee ning helkuri kasutamise vajalikkust.	Kuulab lühikest ettelõetud teksti ning vastab küsimustele kes? kus? mis? mida teeb?.	Leiab täiskasvanu juhendamisel geomeetriliste kujundite hulgast teise samasuguse kujundi.
Osutab küsimisel tuttavatele inimestele, loomadele, taimedele, esemetele jne.	Kordab õpetaja järel luuletuse sõnu.	Paigutab (juhendamisel) esemeid üksteise sisse, peale.
Teab erinevate esemete otstarvet ja kasutab neid sihipäraselt.	Hääldab õigesti enamikku häälikutest (eranditeks võivad olla r, s, t, k, õ, ü).	

Teab oma rühma nime ning küsimisel ütleb rühmakaaslaste ja õpetajate nimesid.		
Osaleb jõukohasel viisil erinevatel ühisüritustel.		
Leiab rühmas oma koha (kapp, voodi, tool).		
Tunneb looduses viibimisest rõõmu.		
Teab, mida taimed ja elusolendid eluks vajavad.		
Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.		
Oskab küsimise korral eristada ööd (on pime) ja päeva (on valge).		
Nimetab küsimisel erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihm, päike paistab).		

KUNST	MUUSIKA	LIIKUMINE
Katsetab erinevaid kunstivahendeid ja materjale.	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.	Tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest.
Harjub osalema loovtegevuses.	Mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille.	Viskab ja veeretab palli.
Tükeldab juhendamisl savi, plasteliini.	Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.	Jookseb palli või rõnga järel.
Vajutab voolimismassi auke, muljub, näpistab, rullib ja veeretab (vajadusel juhendamisel).		Ronib ja roomab üle ning läbi väikeste takistuste.
Tõmbab (juhendamisel) erinevate joonistamisvahenditega erinevates suundades jooni.		Kõnnib abiga trepist üles ja alla.

Harjub joonistusvahendeid hoidma pöidla ja sõrmega, mitte rusikas.		Oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk.
Kannab värvi pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega, (juhendamisel) võtab värvi, loputab pintslit vees.		
Teeb juhendamisel näpuvärvide ja templetega paberile erinevaid jäljendeid.		
Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.		

LISA 2. 3 - 7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

ÜLDOSKUSED: Mänguoskused

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

ÜLDOSKUSED: Sotsiaalsed oskused

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

ÜLDOSKUSED: Eneseregulatsiooni oskused

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.

Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegtes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

ÜLDOSKUSED: Tunnetus- ja õpioskused

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele pikemalt keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhiste ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe- kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe- kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.

Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihmasadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

VALDKOND: Mina ja keskkond

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, pere-traditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuri-traditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspühata (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.

Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.

Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaegadeaga.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaagu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodus-nähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaagu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaegadeaga.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.

Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamis- vaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digi- turvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.

Digi- vahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.
---	---	--	---	---

VALDKOND: Keel ja kõne

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteõeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.

Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegEVuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldu ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõnelev laps

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viiepega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiepega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.

Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

VALDKOND: Matemaatika

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui (>), vähem kui (<) ja võrdselt (=).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> .
Loendamine, numbritunde tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.

	Mängib koos täiskasvanuga mänge, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , - , =.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti.
Suurused, mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viiete eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).

Geomeetri- lised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaagu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaagadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaga, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaaga täistundides.

Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.
--	---	---	--	---

VALDKOND: Muusika

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööti).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Mängib kehapiiril (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.

Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

VALDKOND: Liikumine

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.

Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumise oskused alles arenevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmavaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhiste (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.

Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

VALDKOND: Kunst

3–4	4–5	5–6	6–7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pints, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspile.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspile.

Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).